

אבא שלי / מרים ילן-שטקליס

אבא שלי -
הוא יודע הכל.
אבא שלי -
יש לו סוס גדול.

אבא שלי -
הוא רותם הפדודות.
אבא שלי -
הוא חורש השדות.
אבא שלי -
הוא הבטיח גם לי
סוס... בשבילי!
אבא שלי...

למה זה באו פתאם כלם?
למה השכיבו את אבא דומם?
למה ולמה הסוס צנח?
למה זה אמא בוכה כל כך?..

מתוך **בחלומי**

מאת מרים ילן-שטקליס
איורים: אילה גורדון
דביר 1963

לעולם / נורית זרחי

ואני לעולם לא אסלח
על אבא שלי,
ואני לעולם לא אשכח,
וכמה זמן שיעבר -
אני אזכר.

ואני לא מדברת על זה עם זרים:
יש להם בראש דברים אחרים.
גם לא עם אמי שתגיד:
בתי, איך אנחנו מתגברים,
אבל יש לי להגיד לאלהים דברים:

אלהים, הרי תכננת את העולם
לפי חקמים מדוידים,
והנה יצאה לך ילדה
לא לפי תכנית הילדים.

כי איך ילדה יכולה לשחק
ולצחק עם כלם בחצר,
ואחר כך הביטה לתזר
כאלו דבר לא חסר.

ואיך ביום ההלדת
ריק השלחן מצד אחד,
וכשלומדמים לרפב על אופנים
איך היא תלמד?

אלהים, אם תכננת לכל ילד שני הורים,
אסור לך לעשות שנויים אחרים, כך,
ואני לעולם לא אשכח.

מתוך **ישנונה**

מאת נורית זרחי
ציירה רות צרפתי
כתר 1978

אבא כל הזמן / עוזי בן-כנען

אמא גלתה לי שאתה בשמים.
וכך, בחרף,
עם טפות הגשם,
תרד אלי.

ובקיץ,
עם קרני השמש,
תזרח עלי.
ובסתו, לכבודי,
תצבע את העלים באדום
ובאביב
תצמיח לי פרח כל יום.

וכך, בקיץ, בסתו, בחרף
ובאביב,
יהיה לי הזמן-הזמן אבא
מסביב.

עכשו תהיה אתי כל הזמן,
ממש כמו בימים שהיית כאן.
אבא.

מתוך **מה שבלב**

מאת עוזי בן-כנען
ציורים: -----
רכולד 1987

הצירוף "אַבָּא שְׁלִי" הוא אחד הצירופים השגורים והטבעיים ביותר בפיהם של דוברי עברית, קטני קטנים ואף זקנים. "אַבָּא שְׁלִי" נאמר לעתים קרובות מתוך תחושה עמוקה של שייכות וקרבה, של אָמוֹן ושל ביטחון; בשלושת השירים כאן - "אַבָּא שְׁלִי" הוא האב המת; אפשר לזהות בהם תדהמה וכאב, כעס, תסכול וגעגועים.

בשירה של מרים ילן-שטקליס (1900–1984), הדברים שהדובר-הילד מספר על אביו הולמים את רוח התקופה שבה פורסם השיר (ראשית שנות השישים). האב הנערץ ש"יודע הפל" הוא איש עבודה: "יש לו סוס גדול [...] הוא רוֹתֵם הַפְּרָדוֹת [...] הוא חוֹרֵשׁ הַשְּׂדוֹת". הצירוף "אַבָּא שְׁלִי" הפותח את השיר חוזר בו שש פעמים ומבטא שייכות-ללא-ספק וגאווה של ילד על אביו. השאלה "לָמָּה", החוזרת חמש פעמים בבית האחרון, לא רק מבטאת את ניסיונותיו של הילד להבין את המתרחש סביבו בשעות הקשות, אלא גם משמיעה את זעקת תסכולו נוכח חוסר הצדק שבמות האב. לשירה של נורית זרחי (נ' 1941) רקע אוטוביוגרפי; היא עצמה התייממה מאביה לפני שמלאו לה שש, וכאב האובדן ותחושת החסר מהדהדים בלא מעט מיצירותיה. בשיר לעולם היא חוזרת על מעין השבעה עצמית - "וְאֲנִי לְעוֹלָם לֹא אֶסְלַח / עַל אַבָּא שְׁלִי, / וְאֲנִי לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁפַח, / וְכַמָּה זְמַן שְׁיַעֲבֹר – / אֲנִי אֶזְכֹּר" - ומתריסה כנגד מי שאחראי לעוולה. ההבדל בין "אמי" המלאכותי לבין "אַבָּא שְׁלִי" הטבעי, הישיר, רומז על הקרבה הגדולה להורה הֶחָסֵר.

עוזי בן-כנען (1951–1995) מחפש את הדרך ליצור קשר עם האב המת ולחוש בנוכחותו על אף היעדרו המוחלט. באורח מכמיר לב הוא קובע סימנים שלא יטעה בהם, ומונע כל אפשרות למפח נפש: "עֲכָשׁוּ תִהְיֶה אֲתִי כָּל הַזְּמַן, / מִמָּשׁ כָּמוֹ בְּיָמַי שְׁהֵייתָ כָּאֵן. / אַבָּא".

נירה לוין